

Datum: 2024-03-27

Dokumentansvarig tjänsteperson: Stefan Persson

Tillväxt- och utvecklingsavdelningen kommunledningskontoret

Följs upp: 2025-03-29

Kommun- porträtt 2023

Uppföljning av hållbar samhällsutveckling och livskvalitet

Skriven av Jonna Olsson, Tillväxt- och utvecklingsavdelningen
kommunledningskontoret

Tomelilla
kommun

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
2	Hållbarhetsarbetet i Tomelilla kommun	4
2.1	Livskvalitetsprogrammet	4
2.2	Munkmodellen.....	5
2.3	Från teori till färdigt kommunporträtt.....	6
3	Utrullad munk	10
3.1	Ekologiskt tak.....	10
3.2	Sociala grunden	11
4	Hoprullad munk	12
5	Goda exempel	13
5.1	Ekologiskt tak.....	13
5.1.1	Klimatförändring.....	13
5.1.2	Konsumtion.....	13
5.1.3	Resurshållande av vatten.....	14
5.1.4	Markanvändning	14
5.1.5	Biodiversitet	14
5.2	Sociala grunden	14
5.2.1	Mat	14
5.2.2	Hälsa	15
5.2.3	Utbildning.....	15
5.2.4	Inkomst & arbete.....	16
5.2.5	Fred & rättvisa	16
5.2.6	Inflytande	16
5.2.7	Social jämlikhet.....	17
5.2.8	Bostad	17
5.2.9	Nätverk & gemenskap.....	17
5.2.10	Energi.....	18
6	Framåt	18

1 Inledning

”En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”. - Brundtlandrapporten 1987.

Förvaltningen arbetar dagligen, både i det stora och lilla, för att uppnå en hållbar framtid. Arbetet är viktigt för utvecklingen av hela kommunen och har därför under de senaste åren intensifierats genom samverkan både inom förvaltningen tillsammans med vårt lokala näringslivvåra föreningar och våra invånare. Men vi samverkar också med kommuner, forskare och andra aktörer såväl nationellt som internationellt.

I rapporten redovisas ett urval av det hållbarhetsarbete som pågår i förvaltningen, samt analyser av nuläget. Först presenteras de styrdokument, arbetssätt och mål som vägleder hållbarhetsarbetet. För att visa hur vi går från ord till handling har viktiga nyckeltal valts ut som visar på arbetets utveckling. Vidare tar vi upp goda exempel på det hållbarhetsarbete som skett under året. Efter det följer förslag till fokus för kommande år.

För årets hållbarhetsrapport har strukturen vidareutvecklats och metoden för insamling av underlag arbetats om. Som första kommun i Sverige arbetar vi med den så kallade munkmodellen (Doughnut Economics) I år kan vi med glädje presentera Tomelillas första kommunporträtt med munkmodellen som verktyg. För att uppnå en hållbar framtid behöver kommunen bidra till att minska klimatpåverkan och minska effekterna av klimatförändringarna samtidigt som vi skapar förutsättningarna för alla invånares livskvalitet. Munkmodellen är ett bra verktyg för att få med alla aspekter och få en överblick på vad som behöver fokuseras på framåt. Detta arbete kommer fortsätta under 2024 för att skapa en enklare process och tydligare kommunikation om kommunens hållbarhetsarbete.

2 Hållbarhetsarbetet i Tomelilla kommun

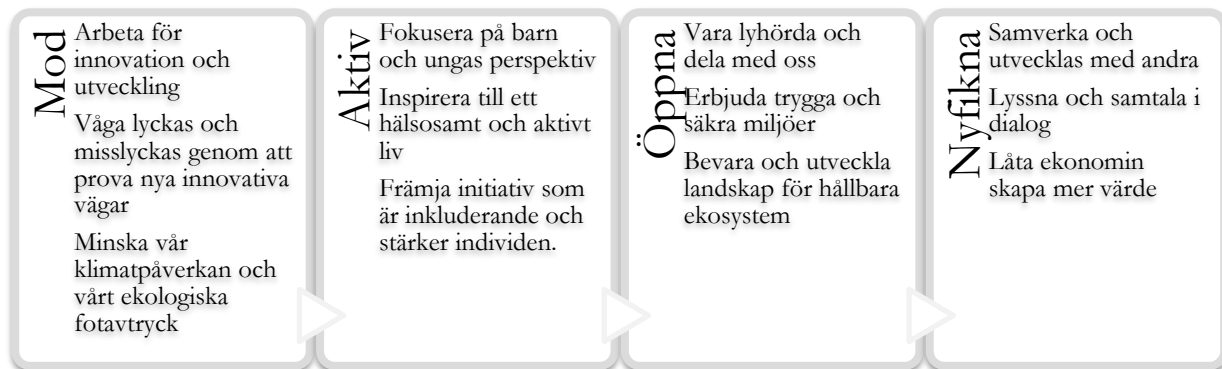
2.1 Livskvalitetsprogrammet

Livskvalitetsprogrammet är förvaltningens styrdokument för miljö och folkhälsa. Syftet med programmet är att ge förutsättningarna att medvetandegöra, analysera och förstärka det som bidrar till att invånarna, i nutid och framtid, kan skapa livskvalitet utifrån sina förutsättningar och önskemål.

För att få en bred förståelse av vad vi benämner och mäter som livskvalitet är det viktigt att Livskvalitetsprogrammet tar hänsyn till och beaktar flera delar. Världshälsoorganisationen (WHO) definierar livskvalitet som “en individs syn på sitt liv utifrån kulturen och de värderingar individen har och lever efter, i förhållande till personliga mål, förväntningar och normer”. Vad livskvalitet innebär för en individ är personligt och kan ändras beroende på var i livet man befinner sig. Därutöver behöver programmet även ta hänsyn till livskvaliteten för kommande generationer, både i Tomelilla och i vår omvärld.

Programmet är uppbyggt på fyra viljeinriktningar som kopplar till ett antal fokusområden som vi vill förbättra (Vi vill därför) och prioriteringar (Så här gör vi).

Det pekas inte ut konkreta åtgärder och aktiviteter utan det är ett stöd för hela kommunen. Alla verksamheter i förvaltningen ska beakta programmet i sina verksamhetsplaner utifrån deras uppdrag.

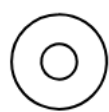

I slutet på 2023 antogs även ett klimatprogram i kommunen. Tillsammans med Livskvalitetsprogrammet kommer Klimatprogrammet att skapa en helhet vars syfte är att uppnå en hållbaromställning där såväl klimatet som våra invånares välbefinnande och livskvalitet är central. Ingen får lämnas utanför eller drabbas oproportionerligt av de förändringar som görs. Livskvalitetsprogrammet revideras varje mandatperiod och årligen görs ett kommunporträtt för att följa arbetet med Livskvalitetsprogrammet.

2.2 Munkmodellen

I begreppet hållbar utveckling integreras de tre dimensionerna av hållbarhet: social, miljömässig och ekonomisk. I munkmodellen är grundtesen att ekonomin är ett medel för att uppnå målet att mänskligheten frodas (sociala grunden), utan att överskrida gränserna för planetens livsuppehållande system (ekologiska gränsen). För att göra detta behöver vi se på ekonomin på ett lite annat vis. Vi behöver ha nya glasögon.

Munkmodellen utgår från sju principer:

Anta målet för 2000-talet, uppnå alla människors behov inom de ekologiska gränserna. Försöka anpassa hela organisationens syfte, nätverk, styrning, ägande och ekonomi efter målet.

Se helheten och uppmärksamma hushållens, marknadens, statens och andra aktörers potentiella roller – och deras många synergier – i att förändra ekonomier. Se till att finansiella frågor stödjer arbetet snarare än driver det.

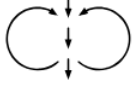
Utgå från människans natur. Främja mångfald, delaktighet, samarbete och ömsesidighet. Stärk nätverken i samhället och arbeta med en anda av högt förtroende. Ta hand om gruppens välmående.

Utgå från system. Experimentera, lär, anpassa, utvecklas och sträva efter ständig utveckling. Var uppmärksam på dynamiska effekter, feedbackloops och brytpunkter. Alltså hur arbetet kan ge oväntade effekter och påverka på oväntade sätt.

Dela med dig. Arbeta i en anda av öppen design och dela det som skapats med alla som har skapat det. Var medveten om makt och försök att omfördela den för bättre rättvisa.

Var regenerativ. Sikta på att arbeta med och inom den levande världens cykler. Var en delare, reparatör, regenerator, förvaltare. Minska resandet, minimera flyg, var klimat- och energismarta.

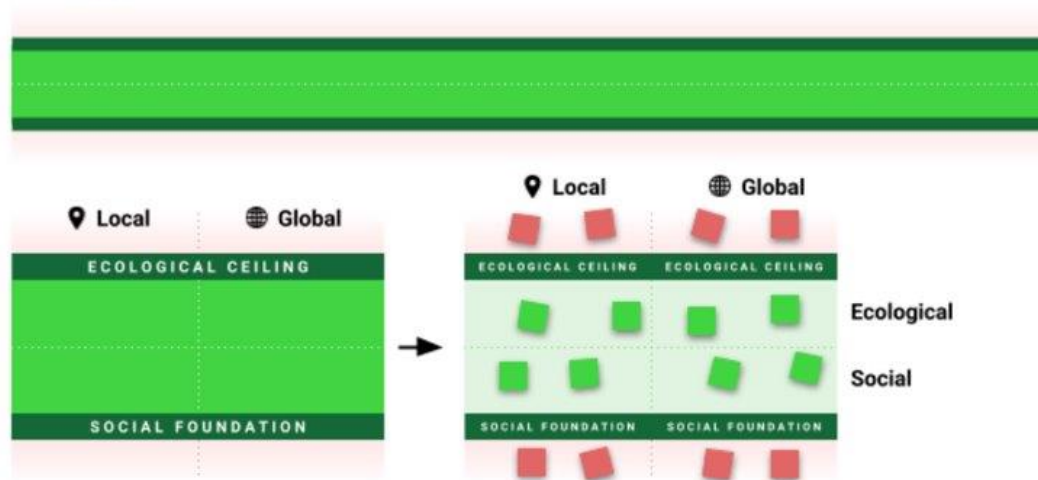

Sikta på att frodas snarare än att växa. Låt inte tillväxt bli ett mål i sig. Ha koll på när något kan växa genom att spridas till andra i stället för att skalas upp i storlek.

När vi arbetar utifrån dessa principer får vi inte glömma att vara strategiska. Gå dit energin finns – men fråga alltid vems röst som är utelämnad. Balansera öppenhet med integritet, så att arbetet sprids utan hinder genom att dela med dig av lärande och innovation.

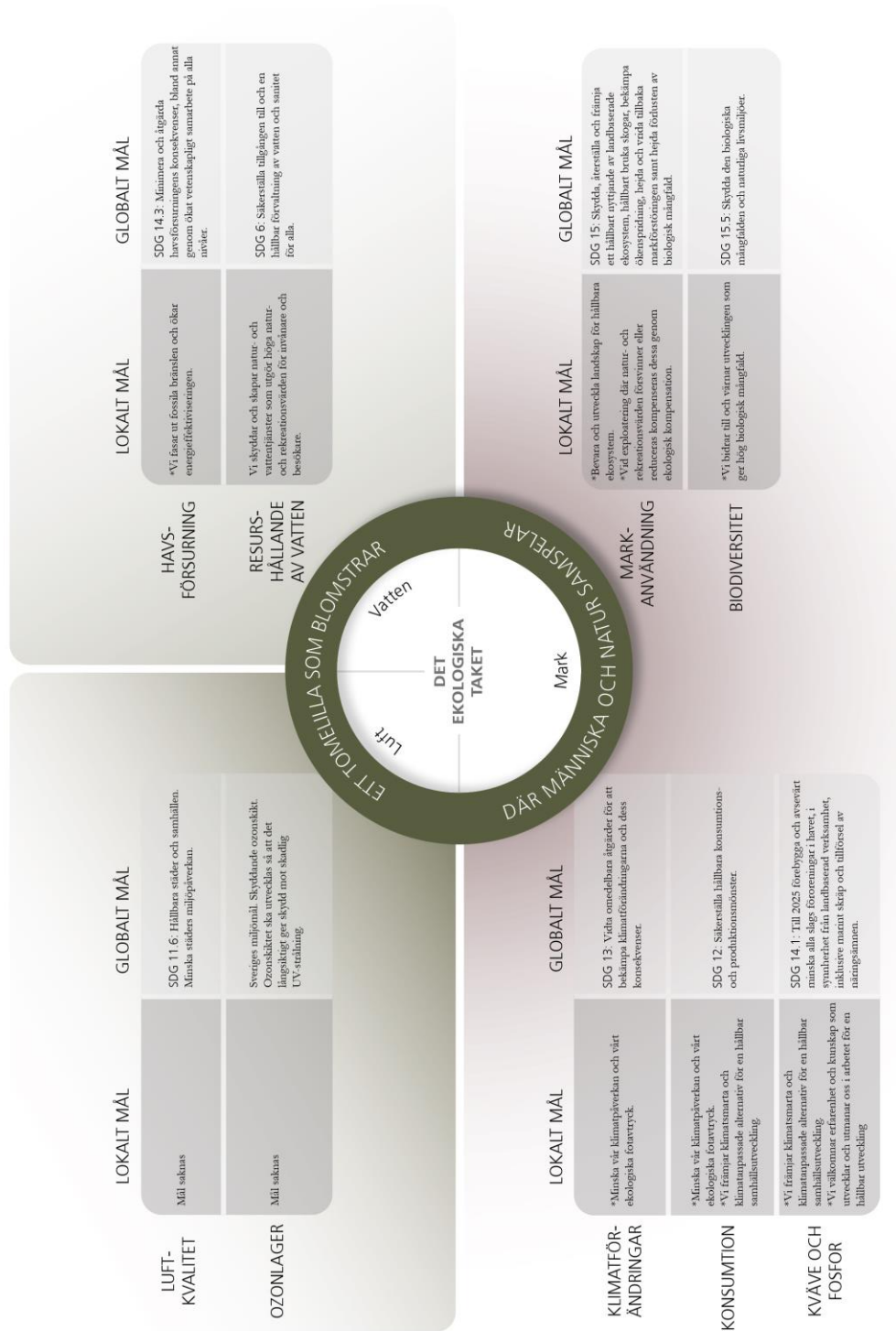
2.3 Från teori till färdigt kommunporträtt

Första steget i processen har varit en omvärldsanalys för att se hur städer och regioner runt om i världen har gjort sina porträtt. Inspiration har hämtats från bland annat Amsterdam och Grenoble. I en anda av öppen design och delning har dialog förts med Doughnut Economics Action Lab (DEAL), Köpenhamn, Bad Nauheim med flera.

För att gå från ord till handling rullas munken ut. Då ses den sociala grunden längst ner och det ekologiska taket högst upp. Sedan delas det även i lokalt och globalt och resultatet blir fyra linser.

I varje lins delas det sedan upp i olika rubriker som blir tårtbitarna i den hoprullade munken. För varje rubrik fastställs vilka lokala och internationella mål som ska arbetas mot att uppnå. Arbetet påbörjades i hållbarhetsrapporten för 2022. Under finner ni den lokala linsen för det ekologiska taket. Lokala mål från Livskvalitetsprogrammet och globala mål från Agenda 2030.

Detta är Tomelillas lokala lins för den sociala grunden med lokala mål från Livskvalitetsprogrammet och internationella mål från agenda 2030.

För att kunna värdera hur nära kommunen är att uppnå målen, behövde nyckeltal identifieras. I samråd med tjänstemän från olika delar av förvaltningen och annan expertis, har det fastställts vilken statistik som sedan värderas mot kommunens mål och/eller internationella mål. Värderingen görs på en skala från minus fem till plus fem.

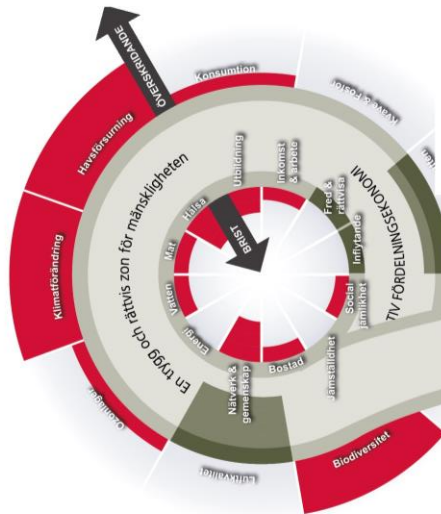
5	Plus ett till plus fem är innanför munken och målen är helt eller delvis uppnådda
4	
3	
2	
1	Noll innebär att arbetet går på rätt håll men målen är inte uppnådda
0	
-1	
-2	Minus ett till minus fem innebär ett resultat utanför munken
-3	
-4	
-5	

Nyckeltalen och hur de har värderats redovisas i bilagan. Rubriker och nyckeltal utvärderas varje år och kan bytas ut utifrån utveckling, behov och forskning.

3 Utrullad munk

3.1 Ekologiskt tak

TOMELILLAS MUNK - DET EKOLOGISKA TAKET

Statistiken redovisas i bilagan.

	Värdering inte möjlig bättre underlag behövs tas fram men indikatorer på för höga halter krävs/fosfor.	Vattendagen håller inte en god ekologisk status men grundvattens kvalitet och kvantitet höjer slutresultatet.	Värdering ej möjlig. Procentuell fördelning typ av mark finns i bilagan.	Andelen skyddad mark, slätter och betesmark är oförändrat låga.	Luftkvaliteten är god. Det finns några "hot spots" utefter de större vägarna, högre halter av partiklar och NOx.	Värdering ej möjlig. Aterväxt globalt men osäkert p.g.a. vetenskapliga underlag och annat naturliga variationer.			
Klimatförändring	Ingen minskning av påverkan är värdig. Uppfyller inte Klimatprogrammets minskade under malsättning. 2023.	Vår största påverkan är via kolioxidutsläppen. Uppfyller inte Klimatprogrammets minskade under malsättning. 2023.	Konsumentens beteende förändras högre förändras så vi kan minska mängden avfall.	Bättre underlag behövs tas fram men indikatorer på för höga halter krävs/fosfor.	Vattendagen håller inte en god ekologisk status men grundvattens kvalitet och kvantitet höjer slutresultatet.	Värdering ej möjlig. Procentuell fördelning typ av mark finns i bilagan.	Andelen skyddad mark, slätter och betesmark är oförändrat låga.	Luftkvaliteten är god. Det finns några "hot spots" utefter de större vägarna, högre halter av partiklar och NOx.	Värdering ej möjlig. Aterväxt globalt men osäkert p.g.a. vetenskapliga underlag och annat naturliga variationer.
Havsförvaltning									
Overskådande									
Biodiversitet									
Luftkvalitet									
EKOLOGISKT TAK									
Klimatförändring	KONSUMTION	KVÄVE OCH FOSFOR	RESURSHÅLLANDE AV VATTEN	MARKANVÄNDNING	BIODIVERSITET	LUFTKVALITET	OZONLAGRET		

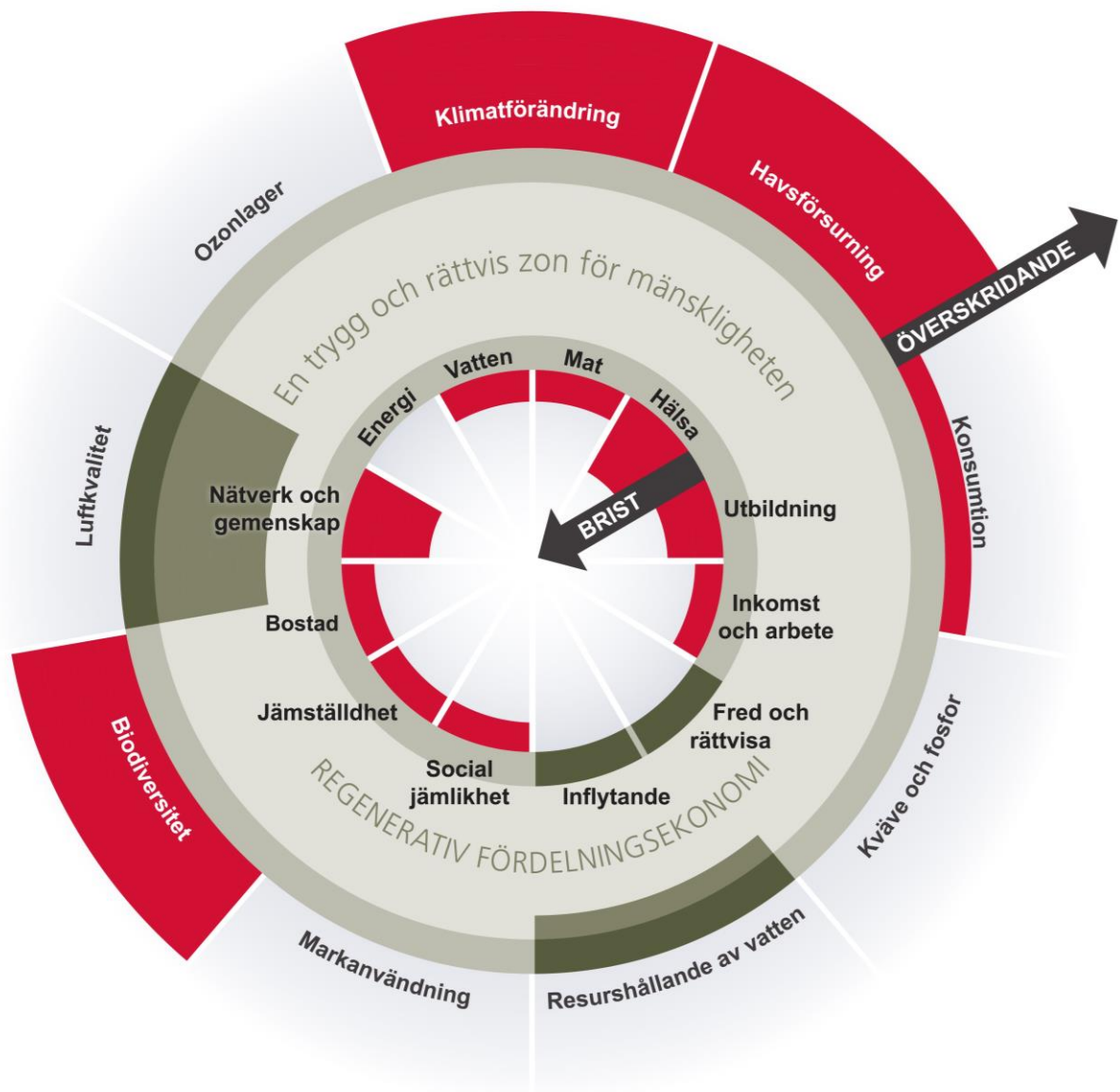
3.2 Sociala grunden

TOMELILLAS MUNK - DEN SOCIALA GRUNDEN

VATTEN	MAT	HÄLSA	UTBILDNING	INKOMST OCH ARBETE	FRED OCH RÄTTVISA	INFLYTANDE	SOCIAL JÄMLIKHET	JÄMSTÄLLDHET	BOSTAD	NÄTVERK OCH GEMENSKAP	ENERGI
•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
SOCIAL GRUND											
Jämfört med andra kommuner är vattnet dyrt och kommunen har dåliga resultat i svenskt vattens hållbarhetsindex.	Både vuxna och barn äter för lite frukt och grönt, men de som får mat via äldreomsorg är nöjda med maten.	Incidens av hjärtinfarkt har ökat under de senaste åren och den självskattade tandhälsan är inte bra.	Nästan hälften av alla slutar grundskolan med otillsåttandediga betyg.	Spikfrånvaron är hög och arbetsmarknaden är ojämnlik.	Den upplevda tryggheten i kommunen ökar, men våld i nära relationer minskar inte.	Medborgaren-gemenskapen och den demokratiska deltagandet är lågt men andal kvinnor på ordförande poster ökar.	Inkomstskillnaden mellan invånare i kommunen ökar och bara hälften av barnen väker upp under goda förhållanden.	Ovanligt jämställda betyg för år 9 vilket höjer värdet igen även om betygen är jämställda låga (se utb.) Måtar ut mindre än en tredjedel av föräldraper-ningsdagarna.	Trångboddhet. Alla tycker inte att kommunen är en bra plats att bo på.	Invånarna har låg tillit till varandra, har bristande kollektivtrafikförbindelser, och äldre känner sig ensamma.	I nuläget finns inte tillräckligt med data för att mäta energi från ett socialt perspektiv. I framtiden: energitittigdom och energigemenskaper.

Statistiken redovisas i bilagan.

4 Hoprullad munk

5 Goda exempel

5.1 Ekologiskt tak

5.1.1 Klimatförändring

Tomelilla tog ett viktigt steg mot en mer hållbar framtid när kommunfullmäktige i december beslutade att anta Klimatprogram 2024–2045. Programmet fastställer tydliga och mätbara mål för att uppnå nettonollsläpp av växthusgaser till 2045. Som kontrollpunkter längs vägen har sju etappmål fastställts fram till 2030. Programmet är avsett att ge vägledning till kommunens nämnder och helägda bolag samt inspirera aktörer och Tomelillas invånare.

5.1.2 Konsumtion

I somras stod Tomelilla konsthall, Hasse och Tage-museet samt torget i Tomelilla värdar för Peter Johanssons stora konstprojekt Peter Picasso, som var en hyllning till filmen Picassos äventyr och alla inblandade. När utställningen väl avslutats i slutet av augusti, pryddes torget i Tomelilla fortfarande av Johanssons vackra skapelse. Då föddes idén om att bevara och återanvända materialet till något som Tomelilla kan fortsätta att ha glädje av. Med hjälp av Finsnickaren på Österlen har pumpor i olika former och storlekar sågats ut. Förskolebarn och daglig verksamhet har i sin tur målat vidare på dessa ur egen fantasi. Pumporna placerades ut på flera platser i Tomelilla kommun av ungdomar från Soffta fritidsgård.

Andra saker som gjorts inom de olika verksamheterna för att minska effekten av vår konsumtion är t ex:

- Elektronikskrot återvinns.
- Kultur och fritid har haft programverksamhet för allmänheten gällande bl.a. återbruk, klädbytdagar och självhushåll.
- Fritidsgården Soffta är med i projektet "Ett gott liv" tillsammans med Coop i Tomelilla där mat som annars skulle slängas görs till goda måltider.
- Friluftsbaden har anpassats för att minska kemikalieförbrukningen i samband med renovering.
- Fortsatt arbete med att minska matsvinnet.
- När Brösarps skola byggde för att kunna bedriva mer undervisning utomhus med växthus och odlingsmöjligheter så valde man mycket återbrukade material såsom vask, sandfilter, marksten av olika slag, permobilgarage, bänkar mm.

5.1.3 Resurshållande av vatten

Som nämnts tidigare så valde Brösarps skola mycket återbrukade material när de byggde ut för att öka möjligheten till undervisning utomhus. De valde också att möjliggöra ”återbruk” av regnvattnet. Genom att låta det uppsamlade regnvattnet gå genom sandfilter kan det sedan pumpas upp och användas i odlingarna som odlingspedagog till tillsammans med eleverna brukar.

5.1.4 Markanvändning

Som första kommun i världen kommer Tomelilla att planera en ny F-6 skola och utveckla ett större område omkring skolan utifrån munkmodellens principer. Området inkluderar Kastanjeskolan, Österlenbadet, odlingsbar mark, öppna dagvattenlösningar m.m. Under hösten blev det klart att When!When! tillsammans med Wingårdhs kommer att hjälpa kommunen att ta fram en masterplan som tar hänsyn till både den sociala grunden och det ekologiska taket. Arbetet leds av Jenny Grettve som nyligen har vunnit Sveriges största designpris för systemomställning.

5.1.5 Biodiversitet

NaturFokus AB har på uppdrag av Simrishamn, Sjöbo, Tomelilla och Ystad kommuner utfört en inventering av jätteloka längs med utvalda sträckor av Tommarpsån, Verkaån, Nybroån/Fyleån och Vollsjöån. Inventeringen ägde rum under 2021 och 2022. Resultaten visar att arten har en mycket utbredd spridning längs samtliga vattenförekomster. Jätteloka är en invasiv art som snabbt sprider sig och konkurrerar ut annan vegetation. Växten trivs i fuktig mark och sprider gärna sina fröer via vattendrag.

Under 2022 och 2023 har Gata och park skapat en testbädd för ängsblommor och högräs på kommunens ytor. Testbädden består av en yta man låtit växa fritt och en yta mitt emot där man sått olika ängfröblandningar. I nästa steg av testet ska man använda fröna från ängen på den ”friväxta” ytan för att testa hur man kan sprida ängsblommor på fler ytor. Ytor med högräs och ängar har visat sig öka förekomsten av en variation av växter och insekter, samt öka markens vattenupptagningsförmåga vid regn och skyfall. Genom att arbeta med testbäddar som denna hoppas Gata och park kunna samla kunskap och använda lösningen på fler ställen i kommunen.

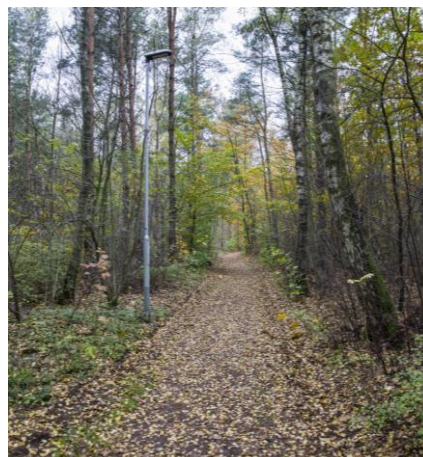
5.2 Sociala grunden

5.2.1 Mat

I slutet av året kom första leveransen av närproducerade råvaror från Mylla Mat. Avtalet med Mylla blir en viktig pusselbit i vårt långsiktiga arbete att öka andelen lokalproducerad mat i våra verksamheter. Mylla är en plattform där producenterna själva sätter sina priser och fortsatt äger sitt varumärke. Detta tar bort mellanhänder och möjliggör för mindre producenter att leverera till kommunen. Avtalet är kommunövergripande, vilket möjliggör för alla verksamheter att beställa från Mylla. Framför allt kommer det levereras till köken inom skola och äldreomsorg samt hemkunskapsundervisningen.

5.2.2 Hälsa

Som en del av kommunens arbete med att skapa förutsättningar för god livskvalitet förbättras och utvecklas flera olika platser som uppmuntrar till rörelse och att vara aktiv. Till exempel har friluftsbaden tillgänglighetsanpassats och det har anlagts ett nytt utegym i Brösarp. I Kronoskogen har slingorna förbättrats med bl a ny belysning och markeringar samt förbättrat underlag, vilket har ökat tillgängligheten till den vackra skogen.

Trygghet är en grundförutsättning för livskvalitet. Resultatet från Socialstyrelsens brukarundersökning 2023 visar på ökande trygghet, högt förtroende och bra bemötande inom hemtjänsten och boenden. Enkäten som används i brukarundersökningen besvaras av personer som antingen har hemtjänst eller bor på särskilt boende. I år blev svarsdeltagandet större jämfört med föregående år vilket är en positiv utveckling. Andelen som känner sig trygga på våra särskilda boenden har ökat. Detsamma gäller förtroendet till personalen och nöjdheten med aktiviteterna. Andelen som är nöjd med hemtjänsten över lag har ökat och betyget för bemötande ligger också högt. Större andel än förra året anser att de kan få kontakt med hemtjänstpersonal vid behov och de allra flesta tycker att personalen har tillräckligt med tid för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.

5.2.3 Utbildning

Kommunen samarbetar med Rädda barnen inom ramen för ett femårigt Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP), ”Goda framtidsutsikter för alla barn i Tomelilla”. Målgruppen för detta projekt är barn i årskurs fyra till sju med upprepade skolfrånvaro över 15 procent som efter bedömning inte enkelt kan förklaras av tillfällig eller kronisk sjukdom. Samarbete ska leda till bättre framtidsutsikter för målgruppen genom att öka deras skolnärvaro. På längre sikt ska fler gå ut årskurs nio med grundläggande gymnasiebehörighet. Läsåret 2021/2022 rapporterades knappt 50 procent av alla elever i årskurs nio ha uppnått kunskapskraven i alla ämnen och drygt 70 procent uppnått behörighet till gymnasiets yrkesprogram enligt Skolverket. Rädda barnen gjorde en första kartläggning med slutsatser och rekommendationer för fortsatt arbete under 2023. Kartläggningen inkluderade dialog med mer än 100 barn och ungdomar i kommunen. Under 2024 inleds arbetet med målgruppen.

2023 fick Kastanjeskolan utmärkelsen Skola för hållbar utveckling. I samband med detta väcktes tankar kring hur arbetet skulle kunna utvecklas tillsammans med eleverna och idén om ett hållbarhetsråd växte fram. Rådets fokus är att skapa "hållbara ungdomar" och tre av de globala målen har valts som särskilt fokusområde nämligen jämställdhet, god hälsa och välbefinnande samt bekämpa klimatförändringar. Första mötet skedde under hösten med en samling elever från alla tre årskurserna där eleverna fick fundera kring hur arbetet på skolan kan utvecklas och vad som behöver göras. Dessa tankar ska bana väg för det framtida arbetet.

5.2.4 Inkomst & arbete

Efter genomförd medarbetarenkät har ekonomiavdelningen arbetat med sin arbetsmiljö. Utifrån hög arbetsbelastning har insatser genomförts för att hitta förenklingar, smartare lösningar och personlig medvetenhet i syfte att underlätta för varandra.

Varje år delar kreditupplysningsföretaget Syna ut priset Bästa Tillväxt till den kommun i varje län där företagen växer bäst. Syna granskar boksluten från alla svenska aktiebolag, och utmärkelsen går till den kommun som har störst andel företag som nyanställer, ökar sin omsättning och går med vinst. Näringslivet i Tomelilla kniper fjärdeplaceringen bland Skånes 33 kommuner.

5.2.5 Fred & rättvisa

Under vecka 44 ägde en myndighetsgemensam tillsyn rum på flera företag i Tomelilla. Syftet var att komma åt arbetsplatskriminalitet på bred front. Deltagande myndigheter vid tillsynen i Tomelilla var lokalpolisen, gränspolisen, Arbetsmiljöverket, Arbetsförmedlingen, Skatteverket, SÖRF, Ystad-Österlenregionens miljöförbund, Jämställdhetsmyndigheten och Tomelilla kommun (samordnande tillsammans med polisen).

5.2.6 Inflytande

Ett medborgarinitiativ från en elev blev till en multiarena på Smedstorps skola. Vega gillar att spela fotboll på rasterna. Men så länge planen på skolgården var av asfalt var det nästan alltid någon som skrapade knän eller rev upp byxorna på det hårda underlaget. Därför skrev Vega, som då gick i fyran och satt i elevrådet, ett medborgarinitiativ. Hon ville ha gräs och riktiga mål i stället. Elevråd, elever och skolpersonal fick sedan vara med hela vägen och har kunnat utforma sin skolgård som nu bl a innehåller en multiarena där man kan spela både fotboll, basket och bandy, utan att skrapa knäna.

5.2.7 Social jämlikhet

Som avslutning i arbetet med återhämtningsbonusen hade alla medarbetare i Stöd och omsorg en gemensam aktivitet kring normer, värderingar och bemötande ur ett HBTQI+ perspektiv. Žana Dončić från RFSL Skåne höll i föreläsningarna där hon utbildade i relevanta begrepp, hälsoläge hos hbtqi+-gruppen, lagstiftning samt höll i diskussioner om hur ett gott bemötande kan se ut utifrån Stöd och omsorgs uppdrag.

5.2.8 Bostad

Under våren utlyste Tomelilla kommun en arkitekttävling i samarbete med Sveriges Arkitekter och Atelier 01 arkitektur. Platsen som arkitektteam fick tävla om att gestalta är Tegelbruksområdet i Ullstorp, strax sydost om Tomelilla tätort. Huvudfrågan har varit hur ett område med boende i kombination med biologisk mångfald kan se ut och fungera i en så kallad peri-urban miljö. Det blev bidraget Mylla som vann. Bakom bidraget står Sunnerö Architects som har tagit fram förslaget. Motiveringen lyder: ”Det vinnande förslaget Mylla redovisar ett tydligt koncept för ett småskaligt naturnära boende med en upplevelse av gemenskap, trygghet och av att bo i en alldeles unik miljö i Tomelilla.

5.2.9 Nätverk & gemenskap

För att öka tillgängligheten provar kommunen hela tiden nya kanaler för att nå ut till invånarna. Från och med september 2023 kan man chatta med handläggare inom LSS och socialpsykiatri under två tillfällen i veckan. I chatten kan du få råd och stöd, samt information om de insatser kommunen erbjuder, till exempel: aktiviteter, stöd i vardagen, boendestöd och personlig assistans.

Under Bästa Festivalen 2023 mötte över 5000 barn och unga konsten och kreativiteten i 250 workshoppar på 90 platser i hela Sydsverige. Naturligtvis var Tomelilla konsthall med och hade flera arrangemang där både stora som små kunde delta. Som inspiration kring alla arrangemang stod utställningen "Det var det det" av Leif Broberg. I utställningen kunde man lyssna på barns tankar om konst genom att skanna de QR-koder som satt vid utvalda konstverk. Workshopen "Verklighet eller fantasi" startades med en rundvandring i utställningen för att sen låta deltagarna fritt skapa ett konstverk med inspiration från verklighet eller fantasi. Vid tre olika tillfällen kunde man även komma till konsthallen och med hjälp av textilpennor och tygkassar skapa sitt eget bärbara konstverk.

5.2.10 Energi

Energieffektiviseringen fortsätter genom att bland annat byta ut gatubelysningen till LED, vilket minskar energiförbrukningen men även ljusföroreningar. Det har även installerats nya solcellsanläggningar, så kommunen kan öka sin produktion av förnybar el.

6 Framåt

- Livskvalitetsprogrammet kommer att uppdateras under 2024.
- Klimatprogrammet antogs under 2023 och nästa steg är att se över handlingsplanen och börja planera för att kunna uppnå målen samt integrera programmet i kommunporträttet.
- KNIT – klimatnätverket i Tomelilla anordnar en Klimatfestival den 18 maj där kommunen kommer att vara med och berätta om vårt hållbarhetsarbete.
- Österlens första besöksplats med fokus på traktens vattendrag ska vara färdig under hösten 2024. Besöksplatsen kommer att ligga intill Hallamölla vattenfall. Syftet med besöksplatsen är att väcka engagemang kring vatten och öka kunskapen om Österlens vattendrag.
- För att bryta banden mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring behöver kommuner ställa om sina inköp. Projektet "SCOPE – Samverkan för Cirkulära Processer och Ekonomi" inleds under 2024 och ska bidra till att minska kommuners inköpsgenererade (Scope 3) utsläpp enligt satta målsättningar samt stärka kopplingen till den cirkulära ekonomin. I projektet samverkar Tomelilla med HUT Skåne, Malmö, Lund, Helsingborg, Kristianstad, Eslöv och Lomma.
- SustainGov är ett av Vinnovas, FORMAS och Energimyndighetens fem nya strategiskt innovationsprogram som startar upp under våren 2024. Tomelilla är en del av programkontoret. Syftet med SustainGov är att lösa ut den systemproblematik inom offentlig sektor som hittills satt käppar i hjulet för att generera långsiktigt hållbara effekter på system- och samhällsnivå. Missionen är att till 2035 ha uppnått en reformerad offentlig sektor som på ett holistiskt sätt främjar och faciliterar hälsa och välbefinnande för alla

invånare oberoende av geografi och socio-ekonomisk status samt säkerställer samhällets hållbarhetsomställning inom planetens gränser.

- Projektet Kommunklar: AI-chat för ökad delaktighet genomförs under 2024. Projektet undersöker hur AI kan användas för att sammanfatta och tillgängliggöra politiska protokoll och möten. Den övergripande utmaningen projektet adresserar är hur kommuner kan öka invånarens delaktighet från att bara bli informerade till att kunna delta i ett utbyte för att etablera processer, beslut och påverka kommunens framtid.
- Förvaltningen har fått i uppdrag att göra Tomelilla ledande inom jämställdhet. En tvärfunktionell arbetsgrupp har under våren etablerats och kommer att arbeta missionsorienterat för att förbättra jämställdheten i kommunen.
- Under 2023 inleddes ett arbete med att ta fram ett beslutsstöd med munkmodellen som verktyg tillsammans med Doughnut Economics Action Lab (DEAL), Bath & Northeast Somerset, Bad Neuhem, Region Bryssel m fl. Beslutsstödet ska kunna användas till såväl tjänsteskrivelser som vid beslut om nya projekt och initiativ. Det kan t ex vara aktiviteter kopplade till Klimatprogrammets handlingsplan. Under våren 2024 väntas en första pilot kunna testas i Tomelilla.